Конгсі й таємні товариства: врядування поза колоніальною державою

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Значення слова «конгсі»

Слово *конгсі* (kongsi) має кілька значень, які проливають світло на історію китайської самоорганізації. В основному значенні воно означає товариство або компанію, тобто групу людей, які спільно володіють майном чи ведуть справи. Тим самим словом називали самоврядні гірничі громади західного Борнео, об'єднання плантаторів гамбіру та присяжні братства, які британці називали таємними товариствами. Сучасний Сінгапур використовує це слово в назвах поважних інституцій, як-от Ngee Ann Kongsi — теочевської асоціації, заснованої 1830 року як Ngee Ann Kun.[1]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Широта терміна показує, що китайці Наньяну не проводили чіткої межі між комерційним товариством, громадським об'єднанням і політичною організацією. Група чоловіків, які складалися капіталом, щоб відкрити копальню чи плантацію, водночас сама собою врядувала, дбала про своїх членів і захищала свої інтереси від чужих. Конгсі було і господарським підприємством, і маленьким політичним утворенням.[2]

Тяньдіхуей і Ghee Hin

Присяжні братства Сінгапуру походили від Тяньдіхуей — Товариства Неба і Землі. Воно виникло у Фуцзяні в середині XVIII століття з метою повалити маньчжурську династію Цін і відновити Мін.[3] У Наньяні, далеко від цінської держави, братства значною мірою втратили політичну мету й перетворилися на організації взаємодопомоги, вербування робочої сили та економічного контролю. Ghee Hin Kongsi, назва якого означає «Піднесення праведності», було першим таким товариством у Сінгапурі. Згадки про нього відомі з 1820 року.[4]

Товариства приймали членів через складні обряди посвяти, зобов'язували їх присягою й суворо карали за зраду. Вони пропонували захист новоприбулим у місті, де колоніальна поліція була нечисленною. Ще 1843 року на 32 132 китайців припадало 133 поліцейські. До 1865 року це співвідношення майже не змінилося: 385 поліцейських на 50 043 китайців.[5] У цьому вакуумі товариства організовували вербування робітників і нагляд за ними на плантаціях і в копальнях, контролювали частину відкупів і розв'язували суперечки між своїми членами.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Приватний порядок і насильство

Як і інші форми приватного порядку, товариства могли вдаватися до насильства. Суперництво між товариствами, яке часто збігалося із суперництвом діалектних груп та економічних інтересів, знову й знову переростало в бійки. Заворушення 1854 року між хокк'єнськими й теочевськими групами стали найсерйознішими в тому столітті й забрали сотні життів.[6] Далі були інші заворушення, зокрема в Пінангу 1867 року та «поштові заворушення» (Post Office Riots) 1876 року в Сінгапурі.[7]

Для купців товариства мали два обличчя. Вони давали організацію, яка контролювала робочу силу й забезпечувала виконання зобов'язань у плантаційній економіці, і купці на цьому заробляли. Водночас їхнє насильство загрожувало майну й торгівлі та шкодило репутації поселення. Провідні купці часто були членами або покровителями товариств. Межа між поважною комерцією і світом братств була проникною.

Відповідь колоніальної влади

Колоніальна держава реагувала поступово. Закон про збереження миру (Peace Preservation Act) 1867 року дозволив висилати засуджених китайських іммігрантів. 1869 року Ордонанс про придушення небезпечних товариств (Dangerous Societies Suppression Ordinance) зобов'язав товариства реєструватися. Під час першого етапу реєстрації облікували десять товариств із 618 посадовцями та 12 371 членом.[8] 1877 року уряд створив Китайський протекторат на чолі з Вільямом Пікерінгом (William Pickering), який розмовляв китайською і став першим

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Протектором китайців.[9] Протекторат перебрав частину функцій, які раніше виконували товариства, зокрема нагляд за прибуттям і працевлаштуванням мігрантів.

Вирішальний крок зробив Ордонанс про товариства (Societies Ordinance) 1889 року, за яким таємні товариства з 1890 року оголосили незаконними.[10] Утративши легітимну роль у врядуванні громадою, товариства пішли в підпілля. Їхні функції перейшли до асоціацій, до Протекторату і дедалі більше до інституцій колоніальної держави.

Оцінка

Історія товариств ілюструє загальну закономірність у розвитку фінансових центрів: приватний порядок передує публічному, а згодом поступається йому. Де держава слабка, громади створюють власні інституції, щоб забезпечувати виконання домовленостей і підтримувати мир. Такі інституції можуть бути дієвими всередині громади й небезпечними поза нею. Коли держава міцніє, вона перебирає їхні функції, реєструє або придушує їх і підпорядковує їхніх членів спільному праву.

Цей перехід має свою ціну й свої переваги. Перевага полягає в тому, що безпека й примусове виконання поширюються на всіх, незалежно від належності до громади. Через це розширюється коло, в якому можуть обертатися торгівля й кредит. Ціна — втрата місцевого знання й неформальної гнучкості, які давали громадські інституції. Сучасне для Сінгапуру поєднання сильної держави з активними громадськими асоціаціями, яке розглянуто в наступних частинах книги, можна прочитати як тривалий компроміс між цими двома началами.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Примітки

1. Wikipedia, “Seah Eu Chin” (дата звернення: вересень 2026 р.): допоміг заснувати Ngee Ann Kun 1830 року, яка 1845 року стала Ngee Ann Kongsi. ↩
2. Про конгсі як форму, що поєднувала товариство, самоврядування та взаємодопомогу, див. Wang Tai Peng, *The Origins of Chinese Kongsi*, Petaling Jaya, Pelanduk, 1994, а також Carl A. Trocki, “Chinese Revenue Farms and Borders in Southeast Asia”, *Modern Asian Studies*, 2009. ↩
3. “Heaven, Earth and Brotherhood”, *BiblioAsia*, т. 13, вип. 2, липень–вересень 2017 р.: Тяньдіхуей виникло у Фуцзяні в середині 1700-х років з метою повалити Цін і відновити Мін. ↩
4. “Heaven, Earth and Brotherhood”, *BiblioAsia*, т. 13, вип. 2, липень–вересень 2017 р.: Ghee Hin Kongsi, перше таємне товариство Сінгапуру, було “formally registered in 1820”. ↩
5. Wikipedia, “Secret societies in Singapore” (дата звернення: вересень 2026 р.): 133 поліцейські на 32 132 китайських мешканців 1843 року; 385 поліцейських на китайське населення в 50 043 особи 1865 року. ↩
6. Хокк’єнсько-теочевські заворушення травня 1854 року тривали близько десяти днів; кількість загиблих зазвичай оцінюють приблизно в 400 осіб. Див. National Library Board Singapore, Infopedia, “Hokkien-Teochew Riots (1854)”. ↩
7. Wikipedia, “Secret societies in Singapore” (дата звернення: вересень 2026 р.), про заворушення в Пінангу 1867 року та Post Office Riots 1876 року. ↩
8. Wikipedia, “Secret societies in Singapore” (дата звернення: вересень 2026 р.): Peace Preservation Act 1867 року; Dangerous Societies

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Suppression Ordinance 1869 року, що запровадив реєстрацію; "10 societies, 618 office bearers and 12371 members were registered in the first round of registrations". ↩

9. "Heaven, Earth and Brotherhood", *BiblioAsia*, т. 13, вип. 2, липень–вересень 2017 р.: Вільям А. Пікерінг (William A. Pickering) став першим Протектором китайців 1877 року. ↩

10. "Heaven, Earth and Brotherhood", *BiblioAsia*, т. 13, вип. 2, липень–вересень 2017 р.: Societies Ordinance 1889 року призвів до того, що таємні товариства оголосили незаконними; це набуло чинності 1890 року. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com